

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és esütőtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453d.k szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik's pontosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély: Országgyűlés Pozsonyban f. évi május 14kére; megfizetés; névmagyarítás. Kölesönös értesítésül. I. politikai hírlapjaink legújabb története. Szontagh Gusztávtól. Budapesti napló (a pesti német zinházak magyarrá alakítása ügyében rebesgő külföldi vélemények; a feltűnt óriás üstökös és a Világ; színházi krónika; irodalmi újdonság; józsefnapi vásár eredménye) Pestmezei közgyűlés folytatása (követutasítás a városi szerkezet's képviselő; szabad kerületek rendszeresítése, az őrség's hitrebizottságok eltörlésztése, birhatásjognak zsidón kívül mindenkre kiterjesztése's honfoglalás ügyében'sat.) Szabolcsmezei közgyűlés (felbőszített nyers erő minden józan haladási kérdést's az egész választmányi munkálattal megbuktatja borzasztó rombolás, fenyegetés, bicskázás's rakoncátlanság közt) Barsmezei közgyűlés folytatása (majoratus és senioratusok eltörlésztve, nemtelenek birhatásjoga bukik; 's egyéb követulasító intézkedések az örök felvállások, népnevelés, nemzetiség, kereskedés ügyében.

Ausztria: Csehország német szempontból; Morva zsidók iránti rendelet.

Spanyolország: Neheztelés a francia kibékülés miatt.

Anglia: Új merény a királyné's Peel ellen; honosítási rendszer-indítványozás.

Franciaország: Titkos szavazás ügye a követkamrában; adakozások a Guadeloupei károsultak számára.

Értesítő.

Magyarország és Erdély

Felségs urunk ő cs. 's ap. kir. fels. f. hó 15. kelt's t. Pestmezei közgyűlésében mar ki is hirdettetett fejdelmi levele által Magyarország's a hozzá csatolt részek törvényhozó testületét Pozsony sz. kir. városba f. évi május 14re eső husvétutáni 4dik vasárnapra mélt. személyes elnöksége alatt megnyitandó országgyűlésre kegy. összehíni. A' k. meghívólevelet legközelebb.

Ő cs. 's ap. kir. fols. f. évi mart. 11ki határozatában Rhédey Adám gr. erdélyi kincstárnokot, hivatalától saját kérelmére fölmenteni's magyar kir. szent Istvánrend középkeresztjével legk. díszesíteni méltóztatott.

Névmagyarítás. Ő cs. 's ap. kir. folsége Rombauer Gusztáv h. ügyvéd vezetéknevének Romlakra változtatását kegy. megengedni méltóztatott.

Kölesönös értesítésül.

1. Politikai hírlapjaink legújabb története. — Ki a közönséget politikai véleményinkkel meg akarja ismertetni, politikai hírlapjaink genesisét kell előadnia; mert a hírlapok a vélemények létegei. Ezt szándékozván, újságot talán senkinek sem mondok, ha állítom, hogy journalistikánk mezején az első politikai lap, milly némi szint mutatott's a közönség részvétét magára vont: a Jelenkor volt. Némi szint mondok, mert hogy elhatározottabbat mutasson, ez akkor még tőle nem függött. De bár e tekintetben kevesebbet tett mint akart's bár ez akarás es nem tehetés a szerkesztőnek, mint gyanítható, nem kevés bajba kerülhetett: a részvevő közönség figyelemre vevén a körülmények ellenes voltát, már a pusztá akarást is tudá méltatni és számos előfizetés által enyhíté a szerkesztő fájdalmait. Az irány pedig, mellyen elindult szabadelvű volt. Befolyást gyakorló journalistika mindenütt a szabadelvű felekezettől indítatott meg; mert alvó nemzetnél nincsenek's nem lehetnek élénk hatásu politikai lapok; ha pedig fölbred's utnak indul, első lépése szükségkép a haladás irányában intéztetik.

De bármily csekély lett legyen is a Jelenkor politikai hatása; elég erősnek mutatkozott, hogy visszahatást szüljön és pedig szükségkép a conservativ oldalról: a Hírnök támadt föl ellene's utóbb a Sürögny; e vitába nemcsak a Jelenkor, hanem az Athenaem is belé sodortatott, ámbár az nem politikai lap, hihetőleg azon oknál fogva, mivel politikai munkák tudományos bírálatában, szabadelvű álláspontból indult ki. Minden életfejlődés, az ember és természet világában, ellenkező sarkok (polus) egymásra hatása által eszközölte; azért az egyik sark mindig munkásságra ébreszti az ellenkezőt, a politikai mozgalmak mezején tehát a szabadelvű a conservativét. 'S folyt a harc hevesen, de nem politikai elvek felett, miből mind a két rész ki vala rekesztve, hanem épen ez oknál fogva személyes viszonyokra szorítva's azokat illusztrálva. A közönség pedig bírósokodásra felhíva, első ítéletét, az ifju sarjadék által, a türelmetlenség egész szigorúságával

nyilvánítá. Ki ne emlékeznék még a Sürögny szerkesztőjéhez intézett's tőle közrebocsátott levél e' felejtethetlen szavaira: „Te istentől elrugaskodott bivaly! ki nem arra, hogy lapja felett végre szeméi előtt, nyilvános auto da fé tartatott.

De a Jelenkor a' mellett hogy politikai journalistikánkat megindítá, még azonkívül más fontos érdemet is szerzett magának. Kiki tudja hogy időnkben nem találtatott író's lap, ki's melly annyi új szavat honosított volna meg köztünk, mint e' lapunk. E' neologiai düh, úgy hívek sokan, meg fogja buktatni; de ellenkező történt, mert a' szükség egyetemileg éreztetett. Restellem hogy ezeket épen itt kell írnom; e' gyanúsításokkal teljes időben magam is azon gyanúba keveredhetem, hogy a' szerkesztőtől, egy itcze theával dicséretére meg vagyok vesztegetve. Azonban hagyjám! történetet írok's ollyat, melly mindgyükünk szeméi előtt folyt le, mellynek tehát helyességét vagy helytelenségét kiki megbíráthatja. A' Pesti Hírlap jellestését, hivatalos critica sua onnan származtatja, hogy szerkesztője publicista's ebben igaza van: de másoldalról igaz az is, hogy keletkező joarlistikánknak, az akkoron uralkodó körülmények közt, kivált tudósrá, azaz philologusra vala szüksége. Mint akármely nyelv irodalma másképp virágnak nem indulhat, hanemha előbb e' nyelv grammatikája's ez irodalom tudományos és művészeti nyelve megállapittatik: úgy a' journalistika kifejlődhetésének's az akadály nélküli politikai discussionnak föltétele, a' publicistica nyelv megtisztítása és szükséges műszavakkal bővítése. — Mert mióta a' latin irodalom az életben elenyészett's a' nemzeti irodalmak léptek helyébe, tömérdek új politikai eszmét hozván keringésbe: azóta azon főleg latin félig magyar tanácskozási nyelvvel meg nem elégedhetünk, melly Erdélyben a' fejedelmek alatt divatozott's mellyet Kemény János autobiographiájából eléggé ismérünk. A' Jelenkor keletkezőekor még a' magyar grammatika és helyesírás is ingadozó lábón állott's csak azóta az academia tekintete által szilárdult meg.

1840ben megtárgyaltak a' sajtó korlátai's ez év journalistikánkra's a nyilvános discussiora nézve epochalis lett. Ez a' Pesti Hírlap születési éve, melly előfizetői száma által minden eddigi hírlapjainkat most felülmulja's kivált vezérczikkeivel a' journalistika's megyei tanácskozás mezején, élénkebb szellemi mozgást és surlódásokat ébreszt, mint köztünk valaha létezett. „Ezt közönségesen szerkesztője nevének's tehetőségeinek szokták tulajdonítani, annak hogy publicista és született journalista és szónok. E' felelet igaz, de a' tüneményt egészen nem magyarázza meg. A' legnagyobb tehetségű szó siker nélkül hangzik el pusztában, ha a' kor, nemzet's azok szellemével és szükségével össze nem egyezik, mellyben élünk's mikhez intéztetik. Kik képezik kérdezem itt, hazánkban főleg a' politikai közönséget? A' megyei gyülekezetek értelmisége, az ugynevezett kardosak. Ezek tanácskoznak századok óta együtt's intézik el belügyeinket, sőt utasításokat készíten az országgyűlésre, befolyásuk van a' törvényhozásba. E' körben mutatkozik azon kívül a' legnagyobb szólásszabadság és szellemi mozgalom. Már most pillantsunk szükségekre. Az utolsó országgyűlés a' haladás jelszavát hangoztatta, utasításokat kell készíteni, mégpedig lehetőség szerint minden fő tárgyra kiterjesztőleg; mert ki tudhatja, mit indítványoz a' kormány, mit az alsó tábla's a' követeket nem szabad bizonytalanságban hagyni. Honnan merítsük az ehhez szükséges felvilágosítást és ismereteket? Politikai oktatásunk az iskolákban eddigelé csekély volt's irodalmunk és journalistikánk többnyire hallgatott. A' szükség feltolta fejt mint egy óriás's az eledel melly neki nyujtatott, légbuborék volt. De ime megje'nik a' Pesti Hírlap's vezérczikkei szóba veszik hazai belügyeinket, sorba egymásután's az óriás valóságos farkas éhbel neki esik a' nyujtott koncznak, 's ki csudálkozhatik azon, ha gyomornedve bőségekben azt felette zsirosnak és izesnek találja? Journalistának, ki

hatni akar, azonban nem elég közönsége szükségét csak tartalomra nézve kielégíteni, neki e' közönséghez saját szellemében kell szólni's azon alakban, melly épen divatos's jelleméhez illik. Tekintsuk már most azon sajtóságos politikai muvelődést, mellyet a' megyei testület értelmisége nyer's azon szellemet és szemlélési módot, melly körülményei's viszonyai közt szükségkép fejlődik ki. Politikai jogaink gyakorlata's a' birtoki viszonyok bonyolult léte minden a' megyében lakni ohajtó nemes ifjut jogi pályára ugyszólván kényszerítnek. Átesünk a' jogtani folyamaton, a' patvaristaságon, mint hallgatók jelenünk meg az országgyűlésen, nem épen legcsöndesebben hallgatva (többszámában szölok, mert ez egész cursust megtenni magam is szerencsés valék)'s végre oklevéllel zsebünkben térünk vissza tűzhelyünkhez's veszünk részt a' megyei tanácskozásközb. Illy uton kerekedett politikai muveltségnek basisa szükségkép a' Corpus juris, 's mivel a' megyék tartományi hatóságok, azért képviselői a' tartományi érdekeknek, a' belső kifejlődésnek, ellentétben az összepontosítással, országosan és birodalmilag tekintve. Politikai álláspontjuk is tehát tartományi, mellyről a' belviszonyok igen élesen szemlélhetők, nem annyira az országosak, mert már körülön kívül tekusznek's még kevesebb a' birodalmiak, mik távol homályba esnek. Megindítatván pedig e' testületekben a' politikai mozgalom, a' szabadelvű felekezett szükségkép a' politikai idealismus irányában indult utnak; mert javítani a' fenállót, a' tevőleges viszonyokat, csak az eszme irányában lehet az eszjog utmutatása szerint. 'S indultak lelkesedéssel's azon erős hittel, hogy az ígért földje nem messze's küszöbének elérésére csak hazaszeretettel kell's tántoríthatlan akarattal; az ifjuság pedig ez egyedül üdvezítő evangéliumhoz az orthodoxia egész türelmetlenségével ragaszkodott, nem törvén semmi intést és a' veszélyemelegeteket rémlátóknak's ros hazafiaknak szidván. De térjünk vissza a' Pesti Hírlaphoz. Szerkesztője, mint mondám, hazánk belügyeit kezdé discussio alá venni, vagy mint ő azt nevezi, a' napirenden levő specialitásokat, és pedig mint nálunk kell és szükség, a' Corpus jurisra állapodva, sőt hogy semmiben el ne térjen a' tartományi divatos szokástól, a' tárgyak országos's birodalmi viszonyait lehetőséghez képest nem érintve, mit ugy hiszem egy részről józan taticaból is tesz, nehogy az akarás és nem tehetés kinjait élvezze's másról azért is tanácsos, mert ha egyszer a' sörpérsre elszántuk magunkat, csakúgyan legjobb legerősebb házuk előtt söpreni mint másutt. Ezen discussiót pedig nemcsak a' politikai idealismus jelleme bélyegzi, hanem annak beszédmodora is. Lelkesedett ez, merész's teli hiedelemmel az eszme világhatalma iránt, teli reményvel létesüléséhez; a' mellett szívhez és érzeménnyel szóló, mint azt a' fiatal nemzet kedélye kívánja, sőt hírlapja első évi folyamában ollykor szinte érzélgő. Szóval minden vezérczikke egy jól kiszámított megyei beszéd, mellyben valami javítás indítványoztatik. E' körben a' Pesti Hírlap szerkesztője teljese honos, mert tagjaival hasonló politikai muvelődést nyert, hasonló gyakorlatban részesült; de mint kitünő kapacitás nagyobb részénél egy lépéssel előbb áll. E' magyarázat talán több világot deríthet a' Pesti Hírlap hatásos működésére.

Ámde a' politikai idealismus ezen bátor feltűnése, a' polarisatio világtörvénye szerint, nem maradhatott ellenhatás nélkül: a' politikai realismusnak meg kellett szólamlani és pedig hogy a' szóba vett tárgyak ellenoldalai is felvilágosítottassanak, 's az ellen-suly ki ne maradjon, országos és birodalmi, az összepontosítást's viszonyunkat Auszriával szemmel tartó álláspontból. 'S ime a' Világ megváltoztatta irányát's a' sorompokba lépett egy ifju magnás, ki már az utolsó országgyűlésen nagy szerepet játszott's most merész kézzel homlokára tűzé a' journalistikai koszorút. E' jelenet sok ifjunak ugy tűnt szembe, mint N. P. „daemon" mutatkozása; voltak kik körmeit is látták; de egészben még is már haladás mutatkozott a' sza-

badelvűségben, sem levelek nem irattak, sem auto da fé nem tartatott. 'S most, midőn e jelesünk sírban nyugszik, teljes méltánylására föleszméltünk; neve prózában 's versekben dicsőítették, érezzük, hogy országgyűlésünk benne a' közvetítő elemet elveszítették, azon elemet, mely az ellentételek kiegyenlítésére oly nélkülözhetlen 's mellynek ő olly kitűnő képviselője volt. A. ur beszédjét a' Világban nyugodt körültekintettel 's férfias hangon folytatja ugyan; de ki pótolja majd ki helyét az elhunytak a' magnási táblánál?

Még nagyobb zajt, mint a' Világ megjelenése, terjesztett a' közönség közt azon hír, hogy gróf Széchenyi István a' Pesti Hirlapnak nem barátja, sőt ellene írni szándékozik. E' beszédet sok híve egyenesen rágalomnak tartá, mint sok mást; mert hiszen ép ő volt felébresztőnk, ő rázott fel álmunkból; hogy szegülhetne tehát ő ellene a' haladási iránynak? Azonban a' hír megvalósodott, a' Kelet népe megjelent, méreg-drágán, mint minden könyv egy bizonyos könyvkereskedőnél, de mind a' mellett elkapott, csudálatos elmezavart 's jajgatásokat okozva. Meg nem foghatták, hogy írhatott a' nemes gróf a' Pesti Hirlap ellen egy könyvet, minekutána maga megvallá, mikép vele elvben megegyezik, csak modorát kárhóztatja, nem, mikép dönthető a' pusztá modor a' magyarsírba 's a' szabadelvű felekezet mindenek felett szétszakadását két félre kesergé. Nem csuda hogy reá egy egész polemiai irodalom következett, fáklyás zenékkal közben és sentimentális dictiókkal, 's midőn azt gondolkod, a' zaj lecsillapodott, ime a' nemes gróf az academia nagygyűlésében egy beszédet tart, nemzetiségünk 's nyelvünk ügye körül, mely azt utolag felveri, sőt hogy vége ne szakadjon, még journalistikai íróvá is válik, igérvén, hogy valahára megértés végett az i-n megnyomandja a' pontot. Hirlapjaink történetét irván e' fölülte fontos eseményeket természetesen nem hagyhatom szó sőt commentár nélkül, nagyon de igen nagyon szükségesnek tartván, hogy gr. Széchenyi István e' hazában teljesen értsék. A' nemes gróf úgy is a' Jelenkor szerkesztőségéhez intézett levelében kineknek szabadon hagyá maga ellen írni, tehát a' fortiori, ha nem mellette, legalább felette 's e' sorok írója mint hajdani fegyvernőktárs, meglehet némileg hasonló élettapasztalások által felvilágosítva, talán képebb sok másnál szavai értelmének mélyebb felfogására, a' mint valósággal is elég vakmerő magával elhitetni, hogy írásainak nemcsak beüit olvasta, hanem szellemükbe is hatott. Hogy azonban alaposan eljárhaszon tisztában; lássuk előbb a' politikai vélemények és hirlapjaink általános osztályozását miről legközelebb.

S z o n t a g h G.

BUDAPESTI NAPLÓ

Egy pár hirlapban olvastuk már, hogy a' játékszini országos választmány Pest város tanácsát a' dunaparti nagy német színház átengedésére szólítja föl, 's hogy a' tanács ez ügyet választmányra bízta, mellynek tagjai magyarérzelműek, következőleg hajlók elfogadni ez ajánlatot. Ha, mint a' Spiegel állítja, igaz, hogy a' német színház mostani bérlőjének szerződésileg több esztendőre lenne az lekötve, úgy természetesen a' német színház állapotja marad a' szerződési évek letelteig, in statu quo, ez idő elmúltá után azonban kérdés: mi történik? nem lesz talán tehát időszerűtlen ez ügyet előleg a' nyilvánosság útján kissé megforgatni, mert minél többben szólnak a' tárgyhoz, annál reménylhetőbb az ügy legezészerűbb eldöntése. A' vélemények jobbadán ezekben látszanak összpontosulni. 1) Méltányos é az orsz. választmány kívánata? Igen, azt mondják, mert a) a' pesti német színház magyar pénzen épült, mivel Magyarország fővárosában tulajdonképen csak magyar polgár létezik bármely nyelven beszéljen is az; különben is pedig, ha a' polgárság pénzén épült volna is e' színház, világos, hogy ahoz a' nyelvre nézve is magyar, tót, rác polgárok szinte járultak adományokkal, így e' tekintetben a' többség bizonyosan összeleg a' tiszta magyar, tót, rác részre fog hajlani, 's a' német-ség kisebbségben maradni, minélfogva ez kizáró tulajdonul magának az összes e' vel szerzett színházat nem követelheti; b) továbbá így vitatják: Pest összes polgársága magyar király által magyar törvények szerint kormányoztatik, saját ügyeit magyar nyelven folytatja minden hivatalos eljárásra nézve, 's azért saját java 's disze előmozdítására is kívánia kell, hogy kényelmes és díszes legyen azon intézet, mellyben magyar nyelv 's egy kis nemzetiséget is tanulhat vagy mulatva tanusithat, melly keltő nélkül ezentul sem nyilvános befolyást, sem tekintélyt nem fog magának illő mértékben szerezhetni. De létesíthető é az orsz. választmány

kívánata? azt állítják, igen; a' módra nézve azonban háromfelé oszlanak, egyik rész így beszél a) ha a' német előadások mind a' két budapesti német színházban egészen megszüntetnének, nem mint mondják, örökre, hanem például husz évre; ám de ez kissé furcsán hangzik 's méltánytalanság legalább, az erőtetés miatt, de az ezt állító fél még sem tartja képtelenségnek, mert példát idéz rá, melly legjobb gyümölcsöket terme. XIVik Lajos, a' francziák királya, ugyanis tapasztalván, hogy a' műveltebb olasz színészet mellett a' francia színészet nem igen fog emelkedetni; hatalomszó által ugymond, ha nem csatlakozunk, huzamosb időre szinte kiltá Párisból az olasz színészeket. Mi természetesen nem igen tetszett eleinte a' lakosságnak, mert a' francia színészek alantabb állottak az olaszoknál; miután azonban először unalomból, utóbb szokásból 's végre élvezetből kénytelen volt ez a' francia előadásokat látogatni: igen természetes, hogy a' színészi pálya fényes díjjal 's tisztelettel jöve kapcsolatba, minek következtében annyira emelkedett a' francia színészet, hogy midőn a' kitűzött határidő eltelté után az olaszok ismét visszajöttek, művészi tökélyben a' francziákkal többé nem mérkőzhetek, 's önként elhagyák legalább jó darab időre Franciaországot. Pedig meg kell itt egy-szersmind ugymond jegyezni, hogy Medicis Katalin meglehetősen elolaszosította Páris, 's így a' francia színészeknek szintugy kelle az olasz elem ellen küzdeniök, valamint miöknek az itteni egyéb nyelvek ellen. Ez lenne legrovidebb ut, mint állítják, mellette azonban némi enyhítésül, nyáron át, valamint Budán ugy Pesten is az Arenákban német vándorszínészek játszhatnának. Pesten ellenben olly kielégítő magyar színészárságot kellene fölláttani, melly egyszersmind Budán adhatna mutatványokat; lehető é azonban 's tanácsos é létesítése körülményink közt ez állításnak, önmagától megítélhet minden józan; b) vannak, kik ohajtják, hogy a' német nagy színházban fölváltva magyar és német előadások történjenek. Ezen eszmét mind szellemi, mind anyagi tekintetben károsnak és sok nehézséggel járónak tartjuk, mert kétnyelvűek elég sokáig voltunk már, törekedjünk tehát valahára egységre vergődni! továbbá, ha annyi német előadás lesz, mennyi magyar, akkor a' közönség szépen megoszlik, 's egyik rész ma megy a' színházba, a' másik holnap! 's mi legfőbb azon célt értük el, hogy a' nagyobb házban rémitöbben fogjuk az ürességet látni. Vagy csak egy bérlét legyen, például havonként földszinre 5 for., 's ezért azután 11 magyar és 11 német előadást kap minden bérlő? Ekkor igen igen sokan találkoznak majd, kik a' magyar előadásért nem akarnak, és viszont, 's majd csak akkor menendnek színházba, midőn kedvenc nyelvükön adatik valamely ujdonság. Ez uton tehát sem anyagi, sem szellemi célokat nem fognánk elérni. Vagy — mert némelyek ezt is mondják — több magyar előadás legyen, mint német? Ekkor a' főnebbi berlési vonakodás még nagyobb leend; azonköl pedig, ha a' magyar társaság a' némettel egyenlőn osztozik a' jövedelemben, ugy a' magyar fogna több terhet viselni az idegenért; ha pedig a' német társaság kisebb részét kapná a' jövedelemnek, akkor meg kellene buknia, minthogy azon társaság — ollyan t. i. melly fővárosban fölléphet — melly hetenkint csak kétszer játszik, szintugy hétszer eszik és iszik és szintugy ruházodik, és szintugy fizeti a' lakbért mint az, melly hetenkint ötször játszik; azt pedig álmodni sem akarjuk, hogy az országosan megajánlott egy milliónyi segédtekökből még a' német társaság is gyamolittassék, mert hiszen az ország ez összeget nemzeti nyelvünk 's nemzetiségünk emelésire szentelte. Ugy hisszük, ezen néhány sornyi fejtegetésből is láthatni, hogy ezen utóbbi terv céltalan, 's azonköl még annyi zavarral és kellemetlenséggel volna kapcsolatban, hogy már csak ez utóbbi tekintetből sem ohajtható annak elfogadtatása. Hát még mennyi izgága támadna a' magyar és német színészek közt, 's e' surlódások viszont mennyi botrányra ragadhatná el majd a' magyar, majd a' német közönséget. Szóval, mi e' tervet valóságos Eris almájának tekintjük! c) lehetne még azt tenni, mondják, hogy a' mostani magyar színház engedtetnék át a' német színészeknek kizárólag, valamint a' mostani német színház kizárólag a' nemzeti színészetnek. Így azután minden összeütközés megszűnnék, 's alkalmasint egy józan gondolkozású és méltányos ember sem fogná azt gáncsolni, hogy Magyarország fővárosában minden tekintetben a' magyar, a' nemzeti színházé és színészeté az elsőség. Mi e' harmadik módot vélnök észszerűnek 's hisszük, hogy Magyarország fővárosának polgársága, habár közüle számos az első tervtől idegenkednek is, az utóbbit főleg serdülő nemzedéke magyaro-

sultával nem vonakodnék teljesíteni. — A' világ tudatlan. E' napokban egy roppant üstökös tünt fel egünkön, 's a' nép szája kész azonnal a' teletlen telet, 's a' legközelebb volt keményebb hideget neki tulajdonítani, 's megjelentébből jósolni mindent, mit a' tudatlan csak jósolhat. Sőt még a' Világ Saturnusa is, t. i. az ennek jegyével jelölt fővárosi hírek írója, csudálkozik: „hogy midőn más 's nem ennyire feltűnt üstökösök közlegése már évek előtt szokott hirdettetni, erről csak szó sem tétetett sehol“ és ez iránt fölvilágosítást vár, és kér 's a' csillagászokat megróni akarva önmagát rőtta meg. Valóban szomorú dolog, hogy még iróink is ennyire járatlanok a' tudományokban, 's még a' Világ tudós szerk. je sem tud vagy felede fölvilágosítást adni olly dologban, mit minden iskolát végzett embernek tudnia kell: 's a' Világ lapjai mégis telvék csillagászati jegyekkel! Saturnus ur nem tőlünk kérte a' fölvilágosítást: azért rövideden érintjük meg, miszerint azon ezer meg ezer üstökös közül, mellyek valószínűleg napunk körül keringnek, eddig csak Halley, Olbers, Encke és Biela üstökösöknek pályája van tökéletesen kiszámítva. Halleyé 74 — 76, Olbersé 74, Enckeé 3 1/3 és Bielaé 6 3/4 év alatt végzi futását a' nap körül. Nekünk is van azonban egy kis kérelmünk csillagászinhoz: tett észrevételeiket legyenek szivesek főleg a' magyar közönséggel 's ne kizárólag a' némettel közleni, melly a' külföldi lapokból különben is eleget olvashat. Bizony csak furcsa, sőt sajnos a' magyarok sorsa, hogy midőn van csillagászuk, még akkor is csillagász nélkül vannak! — **Játékszini krónika:** nemzeti szinpadunkon f. hó 11 kén Fácny jutalmára bérszínettel adták először, Vadon fia' dráma 5 felvon., Halm után ford. Remellay G., nézők nagy számmal, mire Fácny mint színész és derék rendező egyenlőn érdemes; 12 kén, Ilka' dráma 4 felv. Kisfaludy Károlytól; 13 kén, Peleskei notárius' bohózat 4 felv. Gaaltól; Farkas a' czimszerepet mint vendég igen rozslú játszá; 14 kén, Lignorelles Luiza' dráma 5 felvon., Lendvay és Lendvayné játék alatt, azaz felvonás közben, háromszor hívtak ki, 's e' zajos taps legalább négy perczig tartott; illy lelkesülést dramában, nemzeti színházunkban soha nem látunk, 's annál örömebb jegyezzük azt föl, mivel mondhatjuk, hogy tökéletesen meg volt érdemelve; 15 dikén, Templarius' dalj. 3 felvon.; 16 kén Szentpéteri jutalmára bérszínettel először, Jobb és bal kéz' dráma 5 felvon., Gozlan után francziából fordította Egressy B.; e' dráma majd 11 óráig tartott, de különben is egyike a' leggyöngébb franczia dramáknak 's egészen a' siralmas német iskolára emlékeztet, mi egyébiránt természetes, mert Gozlan edes anyja Elsassban született; 17 kén, Ördög naplója' vigj. 3 felvon. — Most jelent meg 's Hartleben K. A. könyvtárában 40 pg' krajezáron kapható a' Szinműtár 40 dik füzeté, Rágalom' vigj. 5 felv. Scribe után francziából ford. Tóth Lőrincz. — **Pesti józsefnapi** vásárunk ámbár a' szokottnál korábban megindult gőzhajózás 's kedvező időjárás kielégítőbb kilátással biztatott e' sokadalomnak más ezen időszakiakhoz képest arányzott sikeréről, nem fele, meg főleg a' hazai termékekre nézve általánosán a' közvárakozásnak, csökkent ára különösen a' gyapjunak a' gubacs azonban, hamuszir és viasz keresett és jól fizetett árucikk volt. A' kéz- és gyárművek nagyban közepszerű keletnek örvendének, a' részletes vagy is apró eladás csekély volt. A' hazai termék-árlajstromát legközelebb számunk közlendi.

Pestmegyei közgyűlés. (Folyt.) A' kir. városok fontos ügye ezekben alapították meg: választói joggal minden polgár ruháztassék fel, polgár pedig tekintet nélkül a' születés, vallás (és így a' zsidókat sem zárva ki, melly jog, ha nekik megadatik, nem szaporítandja é meg egy század alatt legalább fél millióval hazánkban e' népet?) és személyviszonyokra lehessen mindenki: a) ki legalább egy év óta városi házat, vagy a' város határában fekvő vagyont bir; b) minden saját kezére dolgozó kereskedő, mesterember és gyáros, ha legalább 3 év óta már a' városban lakik; c) kik az első két osztályba nem tartoznak ugyan, de élelmők mégis a' városban lakás által van föltételezve, irástudók 's a' városi pénztárba törvény által megalapítandó mérték szerint adóznak. Ezen polgárok választásának magok közül titkos szavazattal és abszolút többséggel kisebb városokban egy helyen, nagyobbakban kerületenként egy képviselői testüle tet. Ezen képviselők száma attól fog függni, miként azt az orsz. gyűlés határozandja meg: hogy a' polgárok közül hánynak legyen egy képviselője; valamint az is megszabandó: hány évig tartson ezen képviselők hivatala? önként értetvén, hogy az egy-szer megválasztottak ismét választathatók. Ezen testü-

let választán minden 6 évben a' tiszviselőket, s ezek-
kel egyetemben utasítaná az országgyűlési követeket,
a' várost illető tárgyak fölött (kivevén a' bíraskodási-
kat) nyilvánosan tanácskoznék 's határozatai végbe-
hajtására a' tiszviselőket utasítaná; tanácskozási nyelv
Magyarországban magyar legyen. Ha Horvátországban
nyelvünk nem lesz diplomatikává, akkor kivált midőn
egész H. országnak csak egy szava van az alsó táblánál,
a' horvát kir. városokat a' szavazatadásnál nem
tanácsos azon arány alá venni, melly alá a' nyelvünk-
kel (lendő városok vétetnek. Az assimilatio elvénél
fogást a' k. városok azon öszszegnek, mellyel a' k.
kamrának adóznak, tőkétjét lefizetvén, a' k. kam alól za-
badíttassanak fel, s közigazgatásra nézve a' nm. htanács
felügyelése alá jöjenek, pörlekedésre nézve pedig a'
k. kuria alá rendeltesse; miből önként foly, hogy
mind a' nm. htanácshoz, mind a' k. kuriához k. városok
köréből is alkalmaztassanak tagok. Mart. 22ét egészen
azon egy kérdés hozta ki: vajjon a' város országgyű-
lési követeit a' képviselő testület, vagy az egész pol-
gárság válaszsa? Mert alapos megjegyzés történt,
hogy a' követeket az utasítás meg nem tartása miatt
csak azok hihatják vissza, kik őket utasították, mivel
mások nem is tudhatják az utasítás mivoltát. Ezen el-
lenvétést azonban jóformán gyöngítvén az utasító gyű-
lések nyilvánosan tartatása, a' többség oda nyilatko-
zék, hogy a' követeket egyenesen az egész polgárság
válaszsa. Mart. 23án azon kérdés támadt: szükséges
é a' követekül választatandókat némi megszorításokhoz
kötni? Mi úgy döntetett el, hogy a' város választhat
követeit az ország lakosai közül akárkit, ki alkotvá-
nyos jogokkal bír. Következett a' szavazatarány. Itt
igen észrevehető vala, hogy a' választmányi munkát
a' p. Hirlapból ugyszólván mintegy kiirattott, 's mivel
megyénkben a' sebesen haladó párt viszi's követei a' ko-
lompot, azért az e' tárgy mellett is diadalmaskodék. A'
nagyobb rész kivált az ujongók nemigen szeretik fej-
ket oly nehéz dolgokon törni, millyen a' k. városok
ügye, azért a' többség nagy készséggel fogadá el a'
kitalálatt. Előleg is sinörmértékül némi elvek tűzettek
ki köztük, miszerint a' k. városok elrendezését, az
egész országgyűlés rendszeresítésével nem kell ösz-
szezavarni. És Pestmegye RReinek mégsem elvök: sem-
mit nem tenni, ha egyszerre mindent nem tehetni; ök
az utasításban nyilván kimondják, hogy a' fokozatos
javítás legcélszerűbb, mert részleteket létesíteni kön-
nyebb, mint egészet: nem jobb lett volna é tehát a' k.
városokat mindjárt most úgy helyezni a' törvényhozás
épületébe, hogy azokat többé bolygatni ne kelljen, ha-
nem azok azonnal oly szilárd sarkkövekké válnának,
hogy a' rajtok nyugvó épület idővel részletenkint kön-
nyű szerrel javíthatnák? Valóban szomorú sorsunk,
mintha mi arra volnánk kárthatva, hogy csak azért
rendezünk valamit nagy ügygyel bajjal és költséggel,
hogy azt ismét rendeznünk kelljen! De hagyjuk ezt, 's
adjuk elő a' történeteket. A' kir. városoknak a' megyék és
sz. kerületek ellenében adandó szavazat 15re határozat-
tatott, melly szám akkép osztatnék fel lakosok száma
szerint a' városok közt, mikép arról az országgyűlés-
sen megegyezhetendni. A' választmány Fényes Elek ur
statistikája adatit vevén fel sinörmértékül a' 15 vokost
azon elv szerint osztá el, miszerint az egész k. városi
népesség 15tel elosztatván, melly városra 30 ezer lakos
esik, vagy ezt megközelíti, az annyi szavazatot nyer-
jen, mint egy megye. 'S mivel o' szerint több város fél,
sok pedig ennyi szavazatot sem kapand, a' gyakorol-
hatás 's topographiai helyzet miatt, minden megye 's
30 ezres város 2 szavazattal bírjon, az apróbb városok
pedig kerületekbe foglaltassanak 's e' szerint válasz-
szák és utasítsák követeiket. Egyik szónok azon ok-
bul, mivel a' kerületenkinti követutasítás tetemes ne-
hézségekkel páros, 's minden városnak egyes érdekei
szoktak lenni, más, azonban a' választmányéhoz hason-
ló tervet ajánlott: u. m. minden megyének 2 voksz adat-
ván a' városoknak adandók száma 30ra szabassék, mi-
ből 14 városnak, Selmeczet Bélabányával egynek vé-
ve, egy, 32 városnak pedig fél fél adassék. E' szerint
ö Pestnek is csak fél annyit adna, mint egy megyének,
mert szerinte nem Pest, hanem Budapest a' fővárosunk.
Ezen tervet kevesen pártolták, mivel általa egy város
sem elégtetnék ki és szerinte még Ruszt is eldöntő
szóval bírhatna. Egyébiránt oda utasították a' köve-
tek, hogy ez ügyet mindjárt az országgyűlés kezdetén
terjeszsék elő, iránta kerületi választmányt szorgal-
mazzanak, melly a' városi követekkel tervet készítsen,
a' megyével azonnal közlendőt. — A' többi tárgyat hely-
szüke miatt jövőre halasztván, most előleg csak annyit
említünk, miszerint a' szabad kerületek rendszeresíté-

se után az ösiség hitbizottságokkal együtt eltöröl-
tett; a' birhatásjog, a' zsidókon kívül, mindenre kiter-
jesztetett, ki az országban született, vagy külföldről
bejött, magát valamely hatóságnál bejelentette, itt la-
kik, 's a' magyar nyelvet megtanulta. Ehez azon hibás
toldalék ragasztaték, hogy jövőben ez legyen a' hon-
fúsítás egyedüli módja 's az indigenatus töröltessék el;
holott a' magnásokra nézve ezután is meg kellene szab-
ni: kik bírjanak ülésel a' felső táblánál? mert hogy
akármely vagyontalan felrendő törvényhozáskunkban
eldöntő szót nyerjen indigenatus nélkül azt tán Pest Rei
sem kívánják; 's aztán a' szegény országnak jól esnék
az indigenatusért járó taxa is, mellyet soha sem kelle-
ne elengedni. E' napon még kötelező örökmegváltás ha-
tározatott és a' házi adó elvállaltatott. (Folyt. köv.)
Szabolcsmegyei követutasító közgyűlés. F. hó
13. 's 14iken követei utasítások készítéseül eleve kitű-
zött közgyűlésünkön rögtönzött határozatok, a' homály
lepte századok vaskora emlékit idézék megyénk fölébe,
melly határozatokat közlendő akaratlanul esék ki tol-
lam kezemből, kétséggel küzdve: ne mellőzzem é hall-
gatással e' napok eseményeit, mellyeket Zabolcs év-
könyveiből kitörölhetni, nem enmagam 's elvrokonim,
hanem haladási korunk kívánatival ellentétben álló tör-
vényink sértetlenül életben maradását féltékenyül őrző
bármely honpolgár hő vágyának egyike lehetne; ohaj-
tanám a' gyakorlott képviselői modort örök feledés fá-
tyolába hű rejtés végett átadni. De hiszen! egy alkot-
ványos nemzet képviselővel bíró testülete közgyűlési
folyamat, több mint ezer, képviselői jogokat gyakorló
nemes tanácskozása eredményét titok leple nem fátyo-
lozhatván, az érdeklött határozatokat nagy részt mint
jegyzőkönyveinkbe iktatvák, mint közlegő hongyűlé-
sünkre követinknek adandó utasításink tényező alapját
közleni, 's ez alkalommal nem kedves levelezői köte-
lességet teljesíteni kényszerülve érzem magamat, egy-
szersmind a' küldöttség javaslata vázlatát érintve. A'
házi adó nemesség általi aránylagos elvállalása iránt
hőn táplált eszmét, a' választmányi tagokon kívül meg-
jelent, számra közgyűlést képező egyedeknek már vá-
lasztmányilag sikerült megbuktatni; azonban népneve-
lésre, Fiumétől Pestig, Pesttől Debreczenig vezető vo-
naloni vasut-készítésre, fogház-rendszeresítésre, viz-
szabályozásra, kisebb országutak készítésére, a' vá-
lasztmányi o r s z á g o s segedelem útján meghatározandó
mennységet ajánlani javasolván, közgyűlésileg hatá-
rozatott. „A' nemesség semmiféle adót, sem pedig
bármilyen ajánlást, semmi szín alatt magára nem vál-
lal 's nemesi szabadságához híven ragaszkodik.“ —
Az ösiségre nézve, a' majoratust 2dik nemzedé-
kig, — oly módosítással, hogy a' tulajdonos által
reá huzandó terhek kielégítése alapjaul szolgáljanak,
kiterjeszhetőnek, az örök eladásokat fölbonthatlanok-
nak, a' zálogságokat a' meghatározandó zálogos évek
telével, megállapítandó évek után elidősülendőknek
's örökös tulajdonul tekinthetőnek; az eddigiek kipő-
rölthetősire záros határidő kitűzése mellett vélvén a'
küldöttségi határozat. „Az ösiséget minden sértés nélkül
fentartani kívánják.“ A' már hitelesített fentebbi határ-
zatok újabb felolvasatása szorgalmaztatván, E. A. tb.
a' nemességnek adótuli örök mentességére nézve az
1741iki évi 8dik czikkelyrei hivatkozást indítványoz-
ván határozat: „Az indítvány elfogadtatott. E. A. tlb.
a' nemesek adóztatásának országgyűlésileg tanácskozás
alá nem vétethetőségét, 's ha nemesség terhelhetőségét tár-
gyazóknak kellene szőnyegre kerülniök, a' közgyűlés
határideje 's tanácskozás tárgya közhírré tételét indít-
ványozván, határozat: „az indítvány elfogadtatott.“ —
A' n e m e s e k n e k az alkotvány sánczaiba be-
fogadtathatása 's ekkép a' nemzeti érdekek 's külön
néposztályok egyesítése 's a' nemzeti erő szilárdítása
nézetéből, a' nem nemeseknek nemesi vagyonok birha-
tási joga, a' nemesek által viselt hivatalokrai képes-
ség megadása választmányilag javasoltatván, határozat:
„az illetén javaknak birtokolhatását, az eddig nemesek
által viselt hivataloknak nem nemesek általi viselését
a' nem nemesekre kiterjeszteni nem kívánják.“ — A'
fő p a p i j ó s z á g o k r a nézve, bácha azokat mint
törvényes fejedelmink 's magányosak adományibul bir-
takat sértetlenül fentartani javaslá a' küldöttség: mi-
után azon javak adományozása jövedelmének több üd-
vös ezélrai fordítatását föltételezi, mennyire felelnek
meg birtokosi hivatásuknak, annak megvizsgáltatását
's ha a' kormány által nem törvényszabta 's adományoz-
ás föltételezte terhekkel illetetnének, azon terhek
megszüntetése, 's a' felesleges jövedelmeknek népne-
velésre fordítása eszközését véleményezé a' küldöttség,
határozat: „A' megye rendei ezekre nézve semmi újabb

rendelkezést nem kívánnak.“ — Korlátozandó tör-
vények mellett, az elővizsgálat nélküli s a j t ó - s z a -
badság pártoltatását, már fenálló megyei határozatink
nyomán is javasolván a' küldöttség, határozat: „A'
közönségre nézve veszedelmesnek találtatván, az elő-
leges könyvvizsgálat is meghagyatni határozatott.“ —
E. A. tb által a' honoratiorok adóztatása indítványoz-
tatván, határozat: „Elfogadtatott 's foganatba vétele
az illető tiszviselőknak kötelességükbe tételét.“ —
E. A. tb a' só felemelt ára leszálltatása iránt tett indít-
vánnyal, ellenvéleményét nyilvánítván, előadása
folytán határozatott: „A' só felemelt árának leszálltata-
tása nehogy, helyette újabb adó követeltessek, eszköz-
lendőnek nem találtatott.“ — A' Fiumétől Pestig, Pest-
től Debreczenig vezető vonalon vasut létesítése, Li-
bai által ezüst-sodronybul készített b. e. Ferencz kir.
mellképe, Drevenyák ásványgyűjteménye megvásárol-
tatása, az országgyűlési felső táblai napló kinyomatása,
országgyűlési szállások fizetése eszközését javasló vé-
leménye a' küldöttségnek nem fogadtatott el. Nem két-
lem bármily elfogult olvasó, a' fentebbi közgyűlési ha-
tározatokból első tekintettel látandja, hogy azok nem
érett 's fontoló tanácskozás 's higgadt kedélyü vitako-
zások, hanem szeszies italoktól felhevült izgatott nép-
tömeg rivalgó lármája következményei, 's bárha a' ke-
letkezett határozatok hű tolmácsai e' gyűlések folyamá-
nak, szabad legyen némely tényeket jellemzesül száraz-
zon mint állnak, elősorolnom, hogy a' főnebbi határ-
zatok kifejtett elv 's alap nélkülisége o k á t ke-
r e s ö, a' körülményekből 's következményekből kö-
vetkeztethessen. A' háziadó aránylagos elvállalása ir-
ránti eszmével nem kevesen barátkozván meg, annak
elfogadtatásátigényelték, az adó elvállalása iránt i-
szonyossal viseltető párt, a' táplált eszmét megbuktatán-
dó, tervekészítés fölötti tanácskozásra elvbártaik felhi-
vása mellett összejövetelt tartottak, minemű eredmény-
nyel, a' tanácskozásban résztvevő M. M. ügyvédnek Hr.
ügyvédhez írott levele tanusítja; ezen érdeklött levél,
— mellynek eredetije mint értesítve vagyok, a' p. hir-
lap szerkesztőségénél letéve leendő, — roszalja Hr. nak
a' 4ki conferentián meg nem jelentést 's a' 10dik vá-
lasztmányi üléseni megjelenése, a' távolbani helyekről
ételital 50vltó kr. napibér melletti nemesség behozásá-
ra felhija, tudatván hogy a' közelebbiek behozására
rendelkezők tételtek, 's jelszavuk nem adózni. Illy
készületek mellett a' nemesség azon gyanúsításokkal,
mint erről magoktól a' nemesektől többen értesítették
— hogy a' tiszviselők fizetésök négyeszeresége tekin-
téből, a' kisebb értékű nemességet adóztatni, utak
készítésére szorítani, zsidó-bíró elibe állítani szándó-
koznak, felizgatván, jogaik védelmére 's közgyűléseni
megjelenésre felhívtak. Nem téveszté ez alacsony gya-
nusítgatás számított hatását, nem hangzék el eredmény-
telenül, gyalog, szekeren, more patrio lóhatóu töme-
gestül öznölék a' nép gyűlésünk helyére, hol azon e-
gyedeket, — kik mint adózási párthoz tartozók már
feketére mosva lehettek előtűk, — kiméletlen kifeje-
zésekkel, ablakoni kidobással fenyegetve, rivalgották
a' nem fizetés, nem adózás, ösiség-fentartására ké-
szült alkalmi dalokat, vetekedve rohantak nemesi jo-
gaik védelmére, 's bárha néhánytól sikerült is bátorsá-
gi biztosainknak a' tanácskozásnál alkalmazni kívánt
gyámokokat, a' hatalmas ónos és furkós botokat elkér-
ni, de többen ez egyszerű okbul, ha öseink szokása
nyomán karddal övezve illő tanácskozásokba résztven-
ni, miért nem lehetne ónosokkal tanácskozni? azoktól
megválni nem kívánták 's épen a' tán botjaiktól meg-
vált egyedek voltak vakmerők, botjaikra lett vissza-
emlékezés szülte dühvel, közbizalmat méltán igényelt
főügyvédünket megrohanva, erőszakkal fosztani meg
felővezett kardjától tanácskozási teremünkben, 's ke-
zét megsebzéni. Első alispánunk székét foglalva több-
szörös kísérlet után eszközölt pillanatit zajongástól
szünet alatt a' Rendeket mérséklet, egymásiránti figye-
lem 's kölcsönös türelemre alig szólíthatta fel néhány
szóval, legott kitört a' nem adózunk, nem fizetünk, ma-
radjon az ösiség jelszavak moraja, főjegyzőnk, majd
főbíráink, majd táblabíráink egyike által megkísértett
választmányi jelentést (az ismételt nem fizetünk, nem
adózunk rivalgások, nevelje az anyja, népnevelést ért-
ve, nevelje a' ki —, 's több botrányos kifejezés,
az adózni avagy fizetni, az ösiséget eltörölni akarók te-
remből ki nem menetellel, ablakoni kidobással lett fe-
nyegetések mellett) kevések jutott, ezért két eze-
rig jelenvolt néptömeg közül a' szerencse hallatni 's a'
nélkül, hogy bárki is képes lett volna a' választmányi
jelentés nyomán komoly tanácskozási modorban szavát
emelni, alkottattak az adózást 's ösiséget tárgyzó fő-

nebbi határozatok, némely képviselők által föltett ka-
lapok 's pipaszó mellett. Másodnap gyűlésen, bárha
némely természettől erősb mellyel megáldott egyedek-
nek, beszédjük fonala gyakori nem halljuk! lármája,
's folytonos zajongás általi megszakasztása közben a'
javaslatok védelmére szót, emeli néha sikerült is, a-
zok legnyomós okokat kéz vagy fej mozdulatával avagy
nem helyeslő nyilatkozatával a' nap hősenek, — kinek
mozdulatira gondosan figyeltek népei, megsemmisite-
ni pillanat műve volt, szemtanuja valék annak is, mi-
dön egy nemzeti képviselő a' már nem zöldasztalnál, —
az asztalterítő zöld szőnyeg hült helye lévén csak szem-
lélhető, — ülő és szólani akaró egyed ellen bunkós
botját fölemelve kívánta használni, hihető ellenkező
akarata gyámokaul; s o k a t sorolhatnék még elő e'
gyűlés folyama jellemzésére, azokat azonban, ugy is
csordultig lévén már töltve a' keserű pohár, mellözve,
elég legyen tudatni, hogy a' nap hőse párthivei által
országgyűlési követnek kikiáltatott. Tudósításomat a-
zonforró fohászommal zárom be, ója meg a' magyarok
istene alkotványos nemzetünk minden testületét a' ké-
pviselői rendszer e' modorban gyakorlatától, ója meg
Zabolcsot több illy keserű pohár kiürítésétől. — K. —

Bármegyei közgyűlés. Az eszközölt
csend lelkes alispánunk férfias intő szavaira állandó
készt lenni; ha egynek ezen megfontolatlanul ejtett
szavai: „nemes társink Gyórnél a' kukorica-kóról
megfutamlottak“ a' nemességet újra föl nem izgat-
ják. Első alispán ur csendet eszközlé 's mind a' két
részl rendre inté. Ezután egész komolysággal folytak
a' tanácskozások, és sok szépet 's tanulságost lehet
hallani még. Végre az ösiseget pártoló részről történt
's köz megegyezést nyert közelítés az által hogy 1)
a' majoratusok és senioratusok töröltessenek el. 2)
a' nemesi birtok csak nemesek által legyen megvehető.
3) az örökös felvállás mellett eladott nemesi birtok
örökös eladásnak tekintessék 's visszafoglalható e-
rejlj ne legyen. 4) birtokát elzálogosítani mindenki-
nek szabad legyen 's a' szerződésben kitett évek mul-
tával, ha birtokát vissza nem válthatja, azt vagy ö-
rökre eladhassa, vagy új szerződésre léphessen. 5) a'
birtokosok birtokaik fölmérésére, osztályozására, a'
hitelezők akaratjok elleni betáblázásra ne köteleztes-
senek. 6) a' népnevelés tárgyában pedig abban állapo-
dott meg Bármegye, hogy a) kényszerítő törvény
által köteleztesse a' szülők és gyámtyúk gyerme-
keik 's gyámoltjaiknak, bizonyos elhatárandó évekig
iskoláztatására. b) a' kinek gyermeke iskolába jár,
az a' tanító jövedelméhez járulni köteles legyen 's a t.
4) N e m z e t i s é g. Annál fogva hogy a' magyar nyelv
diplomatikai méltóságra emeltetett, idejét véli e' ns
megye, hogy az mind polgári, mind katonai, mind
egyházi dolgok vitelében mind tanítás 's törvényho-
zásban kirekesztőleg használtassék; ide értvén to-
vábbá, a' nm. udv. kancelláriát, a' m. kir. udvari
kamrát, 's ezzel kapcsolatban a' magyar kamra alá
tartozandó bányászati magyar kamrát és bármely néven
nevezendő törvényhatóságokat 's nyilvános közhiva-
latokat is. Azonkívül a) hazánk 's nemzetünk jelké-
pe és színei 's a' magyar köriratu pecsét általánosan
minden magyarországi törvényhatóság, közhivatalok
's intézeteknél, egyedül használtassék. b) magyaror-
szági pénzek, magyar jelkép 's körirással veres-
senek; c) a' magyar ezredeknél a' parancsszó magyar le-
gyen; d) külkövetségnél a' magyar nemzet, magyar
egyed által képviseltessék; e) a' törvénykönyv ma-
gyarra fordítottassék. 5) K e r e s k e d é s. a) eszkö-
zöltessék kereskedésünknek önállása, b) a' műipar
élesztés tekintetéből védvámrendszer létesítettessék;
c) a' visszakapcsolandó tartományokra nézve, a' főn-
álló harminezadok töröltessenek el. d) Magyarország
tengeri kikötője Fiume legyen, ez Pesttel vasutal
köttesse össze, az ott dolgozandó katonák rendes fi-
zetése, napibéréikbe számítottassék. e) hazánkba te-

lepülő gyárosok a' tisztesebbek sorába helyeztes-
senek, és gyáraik föllállításához 10 évre minden ne-
mü adóztól mentesítettessenek. A' gyárosok gyáraik
illetőleg annak helye és más kivántatóságaira néz-
ve, a' föld tulajdonosával örökös szerződést is tehes-
senek; f) a' magyar katonaság ruhájára hazai gyá-
rakból szerzettessék a' posztó; g) a' c'éhek törölttes-
senek el; h) bel és külkereskedést mindenki üzhes-
sen akár nagyban, akár kicsinyben; i) a' kamrai
puszták népesítettessenek; a' homokterek erdők általi
nevelés által használhatókká tétessenek; k) magány-
vámok kárpótlás mellett töröltessenek el; l) eszkö-
zöltessék a' mértékek egyenlősége; a' német vám-
szövetséghez követink nemzetiségünk tekintetéből
semmiféle ok 's föltétel alatt ne járuljanak.
[Vége következik.]

Ausztria.

(Csehország német szempontból. A' morva zsi-
dók iránti rendelet.) Ujabb időkben szokássá vált Cseh-
országot kivétel nélkül szlávnak mondani; minek a'
németek a' lipesei Allg.-ban ellene mondanak. Szerin-
tök az inkább német, mint szlávország, nem mivel az
századok óta német birodalomhoz és szövetséghez tar-
tozik, hanem mert tetteleg több német, mint cseh lakja.
Közel másfél millió tősgyökeres németen 's több száze-
zer németesült csehen kívül minden kissé mivel ember
beszél németül; az országban csak egy miveltség, t. i.
a' német van, ugy hogy azt egészen német földnek kell
tekinteni; a' cseh irodalom hősei is német miveltségű-
ek, 's a' híres Thun gr. író azonkívül, hogy nem eléggé
járta a' cseh nyelvben, még német származású is; a'
cseh mozgalmak csupán néhány prágai literatortól szár-
maznak, kiknek e' szép törekvés becsületökre válik,
csak ne nézzék Csehországot egészen sajátjoknak. És
igy csakugyan igaz, hogy idegen civilisatio lépést tart
a' nemzet súlyedésével. — A' morva zsidók is minap
kérelmet terjesztettek fel a' kormányhoz, sorsuk ja-
vattatása, vagy legalább a' csehországiakéval egyenlő
lára állíttatása végett; 's ezen kérelem az atyai kor-
mánynál vizshangra talált 's ő felsége által is szente-
sített törvényt huzott maga után, mint előzvény, 4
cikkekben főleg az isteni tiszteletet szabályozza. Szin-
te 10 év mulva csak azt választathatik rabbinak, ki
a' philosophiát végezte, kik Prágában, ha ott a' rabbi-
nevelő intézet föllíttatik, tanulhatandnak; a' választ-
ás 6 évre történik, a' község három egyedet választ.
a' kik közül, a' kerületi hatóság egyet választ. Azon
imádságok, mellyek a' többi nemzet e len gyűlölet
lehelnek, mint az „alenu jeschabeach“ tilalmaztat-
nak, 's helyettük ujak szerkesztendők, az imádsá-
gos könyvek pedig német vagy hazai nyelvre is for-
ditandók. —

Spanyolország.

(Neheztelés a' francia kibékülés miatt.) A' kor-
mánylapok nagy örömmel jelenték a' francia és spa-
nyol kormány közti kibékülést; a' barcelonai ellenzék
lap mindazáltal hevesül kel ki a' kormány engedékeny-
sége ellen, melly a' francia consul ellen emeltetett
vádát visszavoná, ámbár annak valódiságáról tökéle-
tesen meg volt győződve. Az illy tetteket előbb utóbb
mulhatlanul gyalázat fogja követni. — Ujabb hírek sze-
rint csakugyan valósult, hogy Campeche, St. Jean d'
Ulloa városokban, 's az argentin republica egyéb
pontjain spanyol lobogókat tűztek ki. E' fontos esemény
nagy örömet szült Madridban, ámbár kérdés, hogy bi-
rand e' a' kormány elég erővel e' békés hódítás megtar-
tására. — Madridban 10 ezer férfi bir választási jog-

gal, 's mégis csak mintegy 500 használta ez alkotvá-
nyos jogot. —

Anglia.

(Uj merény a' királyné és Peel ellen. Honosítási
rendszer-indítványozás.) Alig mondák ki a' fölmentő
ítéletet M' Naughten fölött, 's már ismét férfi áll a' tör-
vénszék előtt, ki nyíltan kimondá, hogy a' királynét
és Peel megölni szándékozik, mivel nem illő, hogy
asszony üljön trónon. Vallomásból kivíglott, hogy
32 éves, takács és Skótziaiban született; válasza né-
mi elmezavarodottságot mutatnak, melly a' szent írás
folytonos olvasásából származhatott, mellynek valódi
értelmét nem bírta világosan fölfogni. Vaksága annyira
ment, hogy a' szentírás ezen szavait: „Asszony, min-
denek felett engedelmeskedjél férjednek“, oda magya-
rázá, hogy minden ember isten előtt kedves tényt követ
el, ki a' királynét megöli, ha nem szándékozik a' trón-
ról önként lelépni. Peel pedig azon esetben szándé-
kozott megölni, ha a' vallási uniót Anglia és Skótzia
közé nem akarná önként megszüntetni. Pályáját hihe-
tőleg az örültek házában fogja befejezni. — Mart. 8d.
uj honosítási törvény indítványoztaték az alsóházban,
mivel a' mostanigen nehezíti a' külföldiek megtelepülé-
sét Angliában, minthogy még közhivataloktól is elzá-
ratnak; Graham azonban igen alaposan oda nyilatko-
zott, hogy az uj törvényre teljességgel nincs szükség,
miután az angol nemzet jogositva van kívánni, hogy
tisztviselői és képviselői csupán kizárólag honfiai
lehesse, kik szokásiban 's érzelmeiben osztoznak,
's kik nemzeti nyelvükön beszélnek. E' nyilatkozat kö-
vetkeztében az indítványozott törvényjavaslat szavazás
nélkül megbukott. — A' kormány olly karban tartja
tengerészetét, hogy rövid idő alatt számos hatalmas ha-
johadat szállíthat siktengerre. — A' laucesteri char-
tisták közül 30at, köztük O' Connort is, néhány hó-
napi fogságra ítélte a' törvénszék, a' többi szabadon
bocsátatott. — A' Themzét-tunnelt gyalogok számá-
ra mart. 18—25ke közt szándék ünnepélyesen meg-
nyitni. Ez óriási építvány készülése közben öszsesen
7 ember veszté életét. — A' nyugotindiai gyarmatokban
is nagy földrengés pusztított, 's mintegy 100 ezer font
sterlingnyi kárt okozott. — Nem rég egy tábornok
kimutató, hogy tiszti rangja külön fokozatainak meg-
nyerése 9 ezer font sterlingjébe került. —

Franciaország.

(Titkos szavazás ügye a' követkamrában. Ada-
kozások a' guadeloupei károsultak számára.) Legköze-
lebb Duvergier de Hauranne indítványa jövend szőnyeg-
re a' követkamrában, a' titkos szavazás eltörlesztése
iránt. A' kormánylapok azt hiszik, hogy most sokan
szavaznak a' ministerség mellett, kik nyilvános sza-
vazás esetén, tartván választóik 's az ellenzéki sajtó zaj-
gásitól, bizonyosan az ellenzék mellett fognának sza-
vazni. A' szabadelmű sajtó azonban alkalmasint helye-
sebben, azt véli, hogy most kiki szabadon követheti
meggyőződését, mig nyilvános szavazáskor bizonyo-
san mindazok a' kormány mellett fognak nyilatkozni,
kik hivatal, vagy egyéb jutalmat 's kitüntetést várnak.
— A' földrengés által Guadeloupeban okozott kár 50
millió frankra becsültetik. A' kir. család 42 ezer frank-
kal járult az inség enyhítéséhez, 's egész országban ál-
talanosan olly nagy részvét mutatkozik a' szerencsét-
len gyarmatosak iránt, hogy bő segélyzést remélhet-
ni e' szép buzgalomtól. —

É R T E S I T Ó.

Gőzösek indulása

Bécsből Pozsonyba 's Pestre mindennap folyó aprilis elejétől kezdve
indul utasok számára egy gőzös délut. 2 órakor. 'S minden vasárnap reggel
egy más egy nap alatt.

Pestről Pozsonyba 's Bécsbe aprilis 1. kezdve szinte mindennap utasok
számára egy gőzös regg. 7 órak. 's minden szerdán regg. 7 órak. egy rakhajó.
Zimony és Drenkova felé: martius 28án reg. 5 órakor, utasok számára
egy gőzös. Szóval: minden kedden Mohács és Vukovárra 's minden pént-
eken Mohács és Eszékre indul utazók számára egyegy gőzös.

12 sor gyöngy tulajdonosa keresetlik.

S c h u l e k A n t a l gonosztevőnél, ki
még 1839iki juniusban megyebel i Bics-
ke mezővárosban elfogatván nála 12 sor
igaz gyöngy találtatott: mellynek tu-
ajdonosa a' n. m. m. kir. httótan. utján
történt kihirdetés után is nem nyomoz-

tathatott ki. Ezen gyöngyökre nézve me-
gyei határozat szerint ujabbán az rendel-
tetvén, miszerint ezek 1844dik évi jan.
első napjaig letétben tartatván, hirla-
pok által is a' tulajdonos értesülhetése
tekintetéből híreszteltessenek, mi ezen-
nel megis történik olly formán: hogy e-
zen fentebb kitűzött határidő után árve-
rés utján elfognak adatni. Csapó Jó-
zsef Fejérmegye első aljegyzője. 2—3

AVVERTIMENTO.

Avendo i Creditori, Pretendenti della
Concursuale Massa di A. D. Treves con
formali Atti di Cessioni devolute le ri-
spettive loro ragioni, e pretese in favore
della Consorte dell' oberoato Regina
Treves nata Mandolfo; ed essendo
in forza di queste la medesima divenuta
l'assuntrice di tutta la Massa, e come
tale giudizialmente riconosciuta, viene
in conseguenza col presente Editto, da
qui recato ad universale saputa degli in-
teresse aventi: che ad istanza della su-
riferita Regina Treves, Mandolfo; sia
stata nel giorno 7. Ottobre 1842 al Nro
1934 decretata la cessione, ed il lievo del
Concorso sulla facoltà di A. D. Treves
stato aperto il 17. Aprile 1841.
Fiume, li 14 Gennajo 1843.
Del Giudizio Civico Distrettuale.
Felice de Verneda, 3—3.

Épen most jeleat meg, és Hecke-
nast Gusztáv pesti könyvárusnál
kapható:

Üdvölkede.

Gróf Dessewffy Aurél
hátrahagyott némi iromány-törredékivel
írta és közli
Gróf Széchenyi István.
Nagy Sret füzve 1 ft 20 kr. pgó. 1—2.

Luczerna és stájer löhermag.

kapható Pesten, Liedemann J.S.
Fridrik raktárában a' gőzhajó
hivattal mellett. 1—3.